

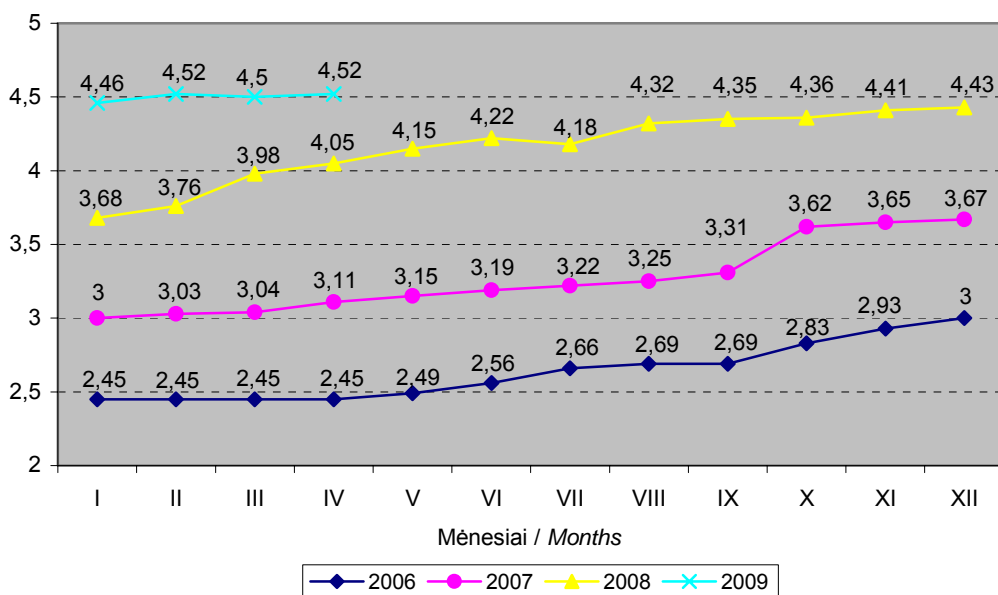
GRŪDAI / GRAINS

Dr. Vidmantas BRADŪNAS,
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus
vyresnysis mokslo darbuotojas, vidmantas@laei.lt

Pagrindinių grūdų produktų mažmeninės kainos Lietuvos prekybos centruose šių metų gegužės pradžioje, palyginti su sausio pradžia, mažėjo labai nežymiai: juodos duonos – 0,4 proc., baltos duonos – 1,3 proc., grikių kruopų – 2,8 proc., spagečių (makaronų) – 4,6 proc., o aukščiausios rūšies kvietinių miltų mažmeninė kaina padidėjo 0,8 proc.

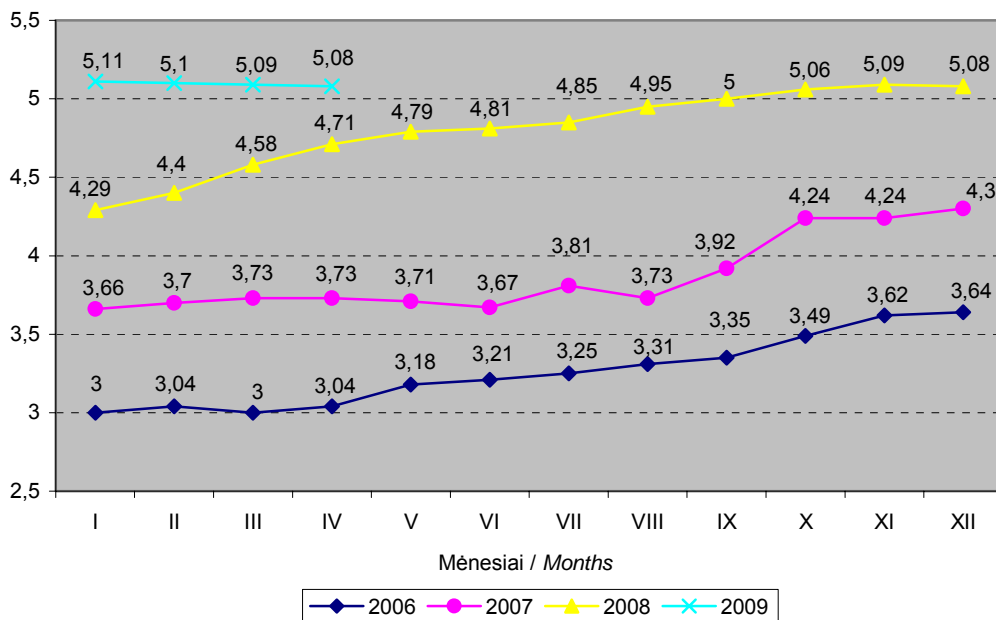
2009 metų balandžio mėnesio grūdų produktų vidutinės mažmeninės kainos, palyginti su 2008-ųjų balandžiu, buvo gerokai didesnės: ruginės duonos – 11,6 proc., batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų – 7,9 proc. 1 ir 2 paveiksluose pateikta šių gaminių kainų dinamika rodo, kad per keturis šių metų mėnesius duonos kaina išaugo 1,4 proc., o batono sumažėjo 0,6 proc.

Pagrindinių grūdų produktų mažmeninės kainos 2009 metų gegužės mėnesį buvo mažesnės nei prieš metus (1 lentelė).

1 pav. Ruginės duonos mažmeninė kaina 2006–2009 metais, Lt/kg
Figure 1. Retail price of rye bread in 2006–2009, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2 pav. Batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų mažmeninė kaina 2006–2009 metais, Lt/kg
 Figure 2. Retail price of a loaf of white bread made from the best-quality wheat flour in 2006–2009, Lt/kg

1 lentelė / Table 1

Kai kurių grūdų produktų mažmeninės kainos Lietuvoje 2008 ir 2009 metų gegužės mėnesį, Lt/kg
 Retail prices of selected grain products in Lithuania in May 2008 and 2009, Lt/kg

Produktai / Products	2008-05-29	2009-05-28	Pokytis / Change, %
Ekstra rūšies kvietiniai miltai Wheat flour, extra-fine quality	2,94	2,89	-1,7
Aukščiausios rūšies kvietiniai miltai Wheat flour, best quality	2,39	2,39	–
Juoda duona / Brown bread	4,41	4,55	3,2
Balta duona / White bread	4,07	4,27	4,9
Makaronai, spagečiai / Pasta, spaghetti	5,02	4,83	-3,8
Grikių kruopos / Buckwheat groats	4,04	3,78	-6,4
Manų kruopos / Semolina	3,01	2,50	-16,9

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Vilniuje 2009 metų kovo mėnesį balta duona skrudinimui buvo 30,5 proc., spagečiai – 14,0 proc. brangesni, o aukščiausios rūšies kvietiniai miltai kainavo tiek pat, kaip ir prieš metus (2 lentelė). Rygoje per minėtą laikotarpį spagečiai pabrango 38,7 proc., o aukščiausios rūšies kvie-

tiniai miltai – 2,5 proc., jų kaina buvo atitinkamai 48,0 proc. ir 8,5 proc. didesnė nei Vilniuje, o balta duona skrudinimui per tą patį laikotarpį pabrango 13,9 proc., tačiau vis tiek buvo 23,0 proc. pigesnė nei Vilniuje. Varšuvoje per tą patį laikotarpį atpigo: balta duona skrudinimui – 25,3 proc., spagečiai – 16,9 proc., aukščiausios rūšies kvietiniai miltai – 26,8 proc. ir buvo atitinkamai 13,3 proc., 3,0 proc. ir 29,5 proc. pigesni nei Vilniuje. Tenka pastebėti, kad grūdų produktai daugelyje valstybių sostinių, išskyrus Rygą, Helsinkį ir Taliną, žymiai pigesni nei Vilniuje, nors maistinių kviečių kainos labai panašios. Darytina prielaida, kad Lietuvoje aukščiausios rūšies kvietinių miltų mažmeninių kainų nemažėjimo priežastys slypi perdirbimo ir prekybos sektoriuose.

2 lentelė / Table 2

Pagrindinių grūdų produktų mažmeninės kainos kai kurių ES šalių sostinėse
2008 ir 2009 metų kovo mėnesį, Lt/kg
*Retail prices of the main grain products in the capital cities of selected EU countries
in March 2008 and 2009, Lt/kg*

Sostinės Capital cities	Balta duona skrudinimui White bread for toast			Spagečiai / Spaghetti			A. r. kvietiniai miltai Wheat flour, best quality		
	2008	2009	pokytis, change, %	2008	2009	pokytis, change, %	2008	2009	pokytis, change, %
Budapeštas	3,10	2,76	89,0	12,44	11,22	90,2	2,19	1,55	70,8
Praha	7,93	6,43	81,1	5,80	4,80	82,8	1,43	1,32	92,3
Amsterdamas	7,69	6,49	84,4	1,72	2,04	118,6	1,64	1,73	105,5
Ryga	5,76	6,56	113,9	5,74	7,96	138,7	2,37	2,43	102,5
Varšuva	9,89	7,39	74,7	6,28	5,22	83,1	2,16	1,58	73,2
Talinas	8,52	7,93	93,1	6,62	6,84	103,3	2,37	2,37	-
Vilnius	6,53	8,52	130,5	4,72	5,38	114,0	2,24	2,24	-
Bratislava	7,83	8,99	114,8	8,28	9,12	110,1	1,38	1,57	113,8
Berlynas	12,89	12,45	96,6	7,26	8,32	114,6	2,31	2,13	92,2
Stokholmas	12,75	12,59	98,7	5,12	7,88	153,9	1,83	1,53	83,6
Helsinkis	14,25	14,32	100,5	6,36	9,00	141,5	2,35	2,43	103,4

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Nuolat brangstantys kai kurie grūdų produktai verčia daugelį vartotojų juos taupyti arba kai kuriuos keisti pigesniais. Tai galima iš dalies pagrįsti nuolat mažėjančiu kai kurių grūdų produktų pardavimu šalies vidaus rinkoje. Per 2008 metus, palyginti su 2007-aisiais, ruginių miltų parduota 24,8 proc., miežių kruopų – 6,2 proc., juodos duonos – 3,5 proc. ir baltos duonos – beveik 2,0 proc. mažiau.

Grūdų produktų vidutinės didmeninės kainos, pradėjusios mažėti 2008 metų rugpjūčio mėnesį, mažėja ir šiais metais. 2009 metų balandžio mėnesį, palyginti su 2008-ųjų balandžiu, daugiausia nukrito kviečių, perlinių, manų kruopų ir ruginių sijotų miltų didmeninės kainos (3 lentelė).

Miltų ir kruopų didmeninės kainos 2008 ir 2009 metų balandžio mėnesį, Lt/t
Wholesale prices of grain products in April 2008 and 2009, Lt/t

Produktai / Products	2008	2009	Pokytis / Change, %
Aukščiausios rūšies kvietiniai miltai <i>Wheat flour, best quality</i>	1276	1009	-20,9
Ruginiai sijoti miltai / <i>Rye flour, sifted</i>	1129	727	-35,6
Ruginiai pasijoti miltai / <i>Rye flour, half-sifted</i>	983	705	-28,3
Perlinės kruopos / <i>Pearl-barley</i>	1225	756	-38,3
Kviečių kruopos / <i>Wheat groats</i>	1264	720	-43,0
Manų kruopos / <i>Semolina</i>	1376	882	-35,9
Grikių kruopos / <i>Buckwheat</i>	2286	2146	-6,1

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Palyginus 2008 ir 2009 metų kovo mėnesių grūdų produktų vidutines didmenines kainas, matyti, kad ruginės duonos kaina padidėjo 11,0 proc., nors pagrindinės jos žaliavos – ruginių sijotų miltų kaina net 30,1 proc. sumažėjo, batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų kaina pakilo 4,0 proc., nors pagrindinės jų žaliavos – aukščiausios rūšies kvietinių miltų kaina nukrito 26,6 proc.

2009 metų kovo mėnesio mažmeninių ruginės duonos ir batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų kainų struktūroje didelė dalis teko duonos gaminių kepėjams: ruginės duonos – 43,4 proc., batono – 49,4 proc. Nemažą dalį sudarė ir prekybos antkainis – atitinkamai 23,3 proc. ir 17,3 proc. Todėl galima teigti, kad ir duonos kepėjų, ir prekybos įmonių įtaka minėtų produktų mažmeninėms kainoms yra gana sviri. Aukščiausios rūšies kvietinių miltų 2009 metų kovo mėnesio mažmeninės kainos struktūroje didelė dalis teko prekybininkams – 36,5 proc., malimo įmonėms – 26,8 proc. (Priedas).

Dar didesnių kainų pokyčių įvyko grūdų produktų žaliavos rinkoje: maistinių kviečių vidutinė supirkimo kaina 2009 metų kovo mėnesį buvo 44,7 proc., maistinių rugių – 53,6 proc. mažesnė nei 2008-ųjų kovą. Pagrindinių grūdų rūšių vidutinės supirkimo kainos Lietuvoje 2008 metų balandžio mėnesį buvo vidutiniškai 50 proc. mažesnės nei prieš metus (4 lentelė).

Grūdų supirkimo kainos Lietuvoje 2008 ir 2009 metų balandžio mėnesį, Lt/t
Grain purchase prices in Lithuania in April 2008 and 2009, Lt/t

Grūdai / Grains	2008	2009	Pokytis / Change, %
Maistiniai kviečiai / <i>Food wheat</i>	898	464	-48,3
Maistiniai rugiai / <i>Food rye</i>	728	306	-58,0
Pašariniai kviečiai / <i>Feed wheat</i>	836	399	-52,3
Pašariniai miežiai / <i>Feed barley</i>	700	349	-50,1

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

Grūdų supirkimo kainos Lietuvoje keitėsi panašiai, kaip ir kai kuriose Europos Sąjungos (ES) 27 valstybėse (5 lentelė). Palyginus 2008 ir 2009 metų 20-osios savaitės kainas, matyti, kad jos Lietuvoje sumažėjo vidutiniškai. Labiausiai per minėtą laikotarpį kainos nukrito Lenkijoje, Vengrijoje, Slovakijoje.

5 lentelė / Table 5

Vidutinės grūdų kainos kai kuriose valstybėse 2008 ir 2009 metų 20-ąją savaitę, Lt/t
Average prices of grains in selected countries in the 20th week of 2008 and 2009, Lt/t

Valstybė / Country	2008	2009	Pokytis / Change, %
Maistiniai kviečiai / Food wheat			
Latvija / Latvia	784	532	-32,1
Lietuva / Lithuania	764	507	-33,6
Slovakija / Slovakia	834	410	-50,8
Lenkija / Poland	910	403	-55,7
Vokietija / Germany	696	402	-42,2
Estija / Estonia	778	397	-49,0
Vengrija / Hungary	873	396	-54,6
Pašariniai kviečiai / Feed wheat			
Latvija / Latvia	679	414	39,0
Vokietija / Germany	685	387	-43,5
Lenkija / Poland	859	372	-56,7
Lietuva / Lithuania	728	368	-49,4
Slovakija / Slovakia	621	328	-47,2
Estija / Estonia	684	313	-54,2
Maistiniai rugiai / Food rye			
Vokietija / Germany	650	334	-48,6
Slovakija / Slovakia	890	330	-62,9
Estija / Estonia	717	320	-55,4
Lenkija / Poland	736	293	-60,2
Lietuva / Lithuania	650	291	-55,2
Pašariniai miežiai / Feed barley			
Vokietija / Germany	644	338	-47,5
Estija / Estonia	555	327	-41,1
Lenkija / Poland	767	326	-57,5
Slovakija / Slovakia	756	325	-57,0
Latvija / Latvia	684	317	-53,6
Lietuva / Lithuania	643	315	-51,0

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Grūdų supirkimas Lietuvoje. Per 2009 metų sausio–kovo mėnesius Lietuvoje iš augintojų supirka 467,8 tūkst. t javų grūdų, arba 53,7 proc. daugiau nei praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu. Padidėjo beveik visų rūšių grūdų, išskyrus maistinius I klasės kviečius, miežius ir grikius, supirkimas, labiausiai – II klasės maistinių kviečių, rugių ir kvietrugių (6 lentelė).

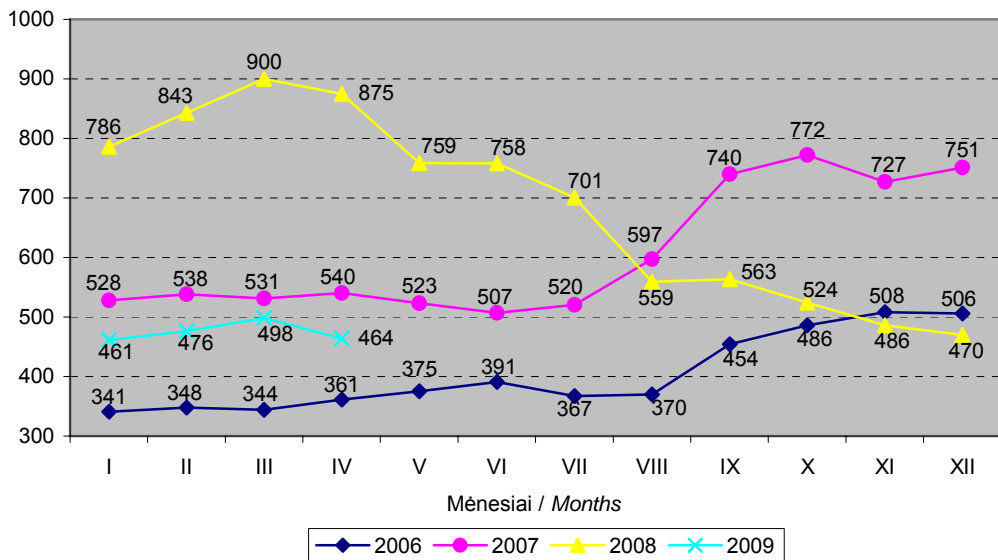
2008 metų sausio–kovo mėnesiais, kaip ir kelerius pastaruosius metus, didžiausią supirktų javų grūdų dalį sudarė kviečiai – 76,6 proc. ir miežiai – 12,8 proc., kvietrugiai – 6,9 proc., rugiai – tik 3,1 proc.

Javų augintojai 2008 metais prikūlė 13,4 proc. daugiau grūdų ir sudarė realias prielaidas, 53,2 proc. padidinus jų supirkimą, gausinti grūdų atsargas, kad, atsiradus palankioms ekonominėms sąlygoms, būtų galima plėsti grūdų perdirbimą ar didinti jų eksportą.

Išaugusi grūdų pasiūla 2008 metais beveik 1,7 karto (2007 m. – 1,4 karto) viršijo paklausą. Tai ir tapo viena pagrindinių priežasčių, sukūrusių realias ekonomines prielaidas mažinti grūdų supirkimo kainas (3–6 pav.).

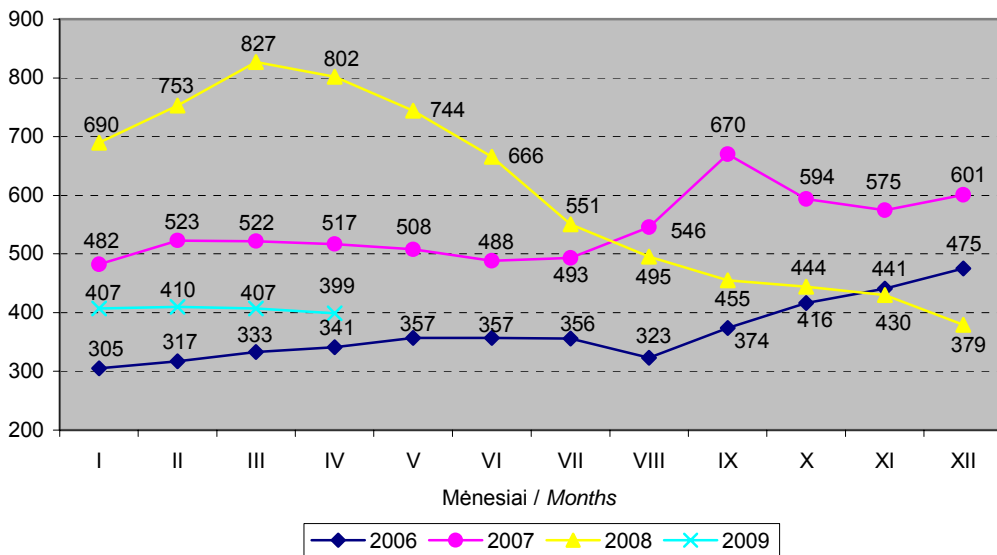
Spartus grūdų supirkimo kainų mažėjimas tiesiogiai siejamas su bendru kainų lygio kitimu grūdų rinkoje. 2009 metų I ketvirtį kainos nukrito iki 2006–2007 metų lygio: maistinių ir pašarinių kviečių – iki 2007 metų, o maistinių rugių ir pašarinių miežių – iki 2006-ųjų.

Maistiniai kviečiai per šių metų keturis mėnesius pabrango 0,7 proc., tačiau balandį jų supirkimo kaina, palyginti su 2008-ųjų balandžiu, buvo mažesnė 14,1 proc. Pašariniai kviečiai per minėtą laikotarpį atpigė 2,0 proc. ir balandžio mėnesį buvo superkami 22,8 proc. pigiau nei prieš metus.

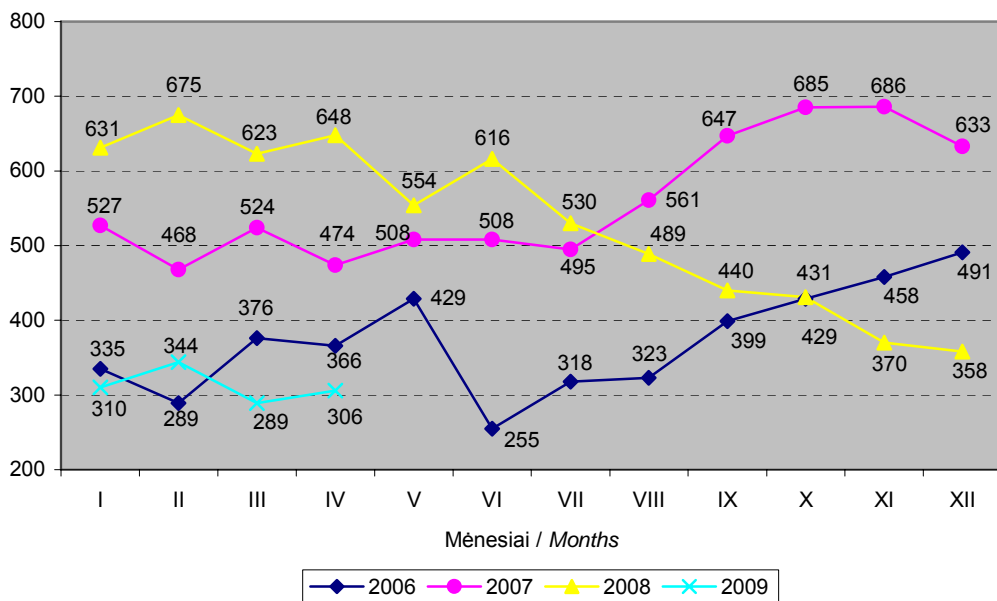
3 pav. Maistinių kviečių supirkimo kaina 2006–2009 metais, Lt/t
Figure 3. Food wheat purchase price in 2006–2009, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

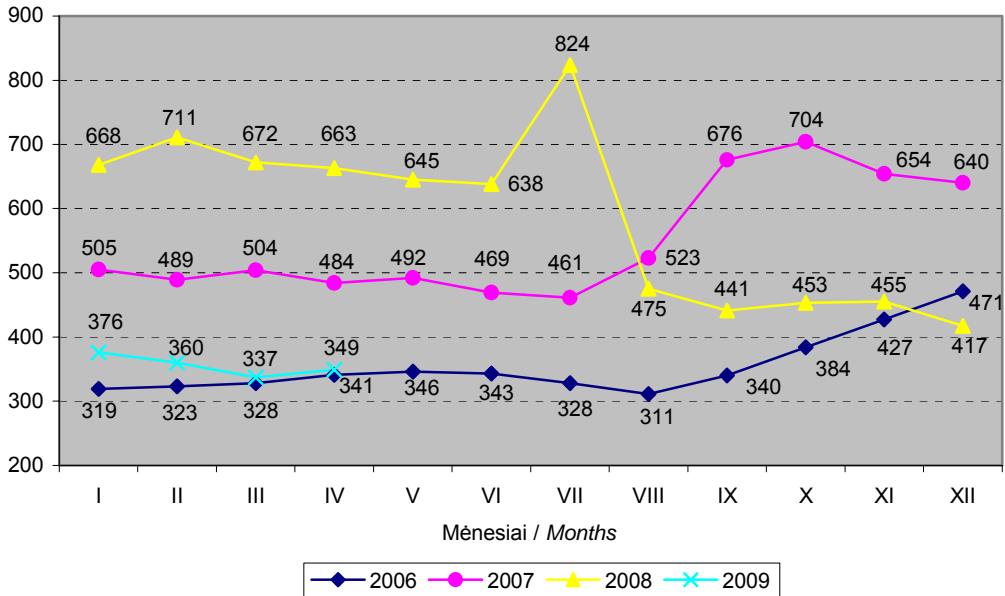
4 pav. Pašarinių kviečių supirkimo kaina 2006–2009 metais, Lt/t
 Figure 4. Feed wheat purchase price in 2006–2009, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

5 pav. Maistinių rugių supirkimo kaina 2006–2009 metais, Lt/t
 Figure 5. Food rye purchase price in 2006–2009, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

6 pav. Pašarinių miežių supirkimo kaina 2006–2009 metais, Lt/t
 Figure 6. Feed barley purchase price in 2006–2009, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

Maistinių rugių supirkimo kaina nuo metų pradžios sumažėjo 1,3 proc., o balandžio mėnesį jė buvo superkami 35,4 proc. pigiau nei 2008 metų balandį.

Pašarinių miežių 2009 metų balandžio mėnesį vidutinė supirkimo kaina, palyginti su 2008-ųjų balandžiu, sumažėjo 27,9 proc., o nuo metų pradžios – 7,2 proc.

Didžiausia kviečių supirkimo kaina buvo Latvijoje, kur maistinių kviečių kaina balandį siekė 532 Lt/t – beveik 5,0 proc. daugiau negu Lietuvoje. Mažiausia – Vengrijoje ir Estijoje – 21,9 proc. mažesnė nei Lietuvoje. Pašariniai miežiai minėtą mėnesį buvo pigiausi Lietuvoje – 315 Lt/t, t. y. 3,4 proc. pigesni nei Lenkijoje ir 6,8 proc. – nei Vokietijoje. Maistiniai rugiai Lietuvoje kainavo 291 Lt/t, arba 12,9 proc. pigiau nei Vokietijoje, 9,1 proc. – nei Estijoje, 11,8 proc. – nei Slovakijoje.

Grūdų ir jų produktų užsienio prekyba. Neabejotina, kad nemažą įtaką situacijai minėtų produktų rinkose daro jų eksportas bei importas. Per 2009 metų sausio–kovo mėnesius, palyginti su 2008 metų analogišku laikotarpiu, javų grūdų eksportas buvo didesnis 70,0 proc. (7 lentelė). Malybos produkcijos eksportas per tą patį laikotarpį sumažėjo 12,2 proc., o importas 16,5 proc. padidėjo.

Daugiausia lietuviškų kviečių per sausio–kovo mėnesius nupirko Marokas – 19,8 proc., Turkija – 18,4 proc., Egiptas – 16,0 proc., Latvija – 13,9 proc. Rugių eksportuota į Suomiją – 94,5 proc., Daniją – 4,8 proc., miežių – į Portugaliją – 44,3 proc., Daniją – 15,5 proc., Ispaniją – 15,1 proc., Nyderlandus – 14,7 proc. Kvietinių miltų Lietuva pardavė Latvijai – 42,9 proc., Rusijai – 37,7 proc., Estijai – 12,6 proc. Daugiausia ruginių miltų iš Lietuvos nupirko Latvija – 51,5 proc., Izraelis – 28,5 proc. Javų kruopų parduota Latvijai – 48,6 proc., Estijai – 42,1 proc.

Grūdų supirkimas 2008 ir 2009 metų sausio–kovo mėnesiais
Purchase of grains in January–March 2008 and 2009

Grūdai / Grains	Supirkta, tūkst. t Amounts purchased, thou. t			Vidutinė supirkimo kaina, Lt/t Average purchase price, Lt/t		
	2008	2009	pokytis, change, %	2008	2009	pokytis, change, %
Iš viso / Total	305,8	468,5	53,2	798	433	-45,7
Javų grūdai Cereal grains	304,3	467,8	53,7	799	433	-45,8
kviečiai / wheat	227,0	358,2	57,8	828	452	-45,4
I klasės maistiniai food wheat, class I	51,4	45,2	-12,1	862	492	-42,9
II klasės maistiniai food wheat, class II	121,3	196,5	62,0	847	463	-45,3
rugiai / rye	8,5	14,3	68,2	592	315	-46,8
I klasės maistiniai food rye, class I	1,5	10,0	6,7 k.	648	318	-50,9
miežiai / barley	60,4	59,8	-1,0	741	397	-46,4
maistiniai / food barley	2,7	4,2	55,6	696	314	-54,9
salykliniai / malt barley	18,2	5,8	-68,1	864	593	-31,4
avižos / oat	1,33	1,74	30,8	543	261	-51,9
griekiai / buckwheat	0,59	0,16	-72,9	930	501	-46,1
kviatrugiai/ triticale	5,7	32,5	5,7 k.	623	354	-43,2
kukurūzai / maize	0,72	1,02	41,7	793	403	-49,2
Ankštinių augalų grūdai Dried pulses grain	1,51	0,72	-52,3	733	474	-35,3

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

Daugiausia kviečių importuota iš Latvijos – 59,2 proc., Lenkijos – 40,5 proc., miežių – iš Latvijos – 53,3 proc. ir po 20,0 proc. – iš Vokietijos ir Čekijos.

Lietuva iš Latvijos nupirko 40,4 proc. kvietinių ir 99,2 proc. ruginių miltų. Kvietinių miltų nupirka ir iš Lenkijos – 47,0 proc., Estijos – 6,1 proc. Javų kruopų importuota iš Lenkijos – 53,4 proc., Vengrijos – 35,7 proc., Latvijos – 6,1 proc. ir Vokietijos – 5,0 proc.

Grūdų eksporto kainos 2009 metų sausio–kovo mėnesiais, palyginti su 2008 metų tuo pačiu laikotarpiu, buvo 43,4 proc. mažesnės (8 lentelė). Mažėjo ir grūdų produktų eksporto kainos. Brangiausiai eksportuoti kviečiai ir kvietiniai miltai, javų kruopos. Importuotų kviečių kaina per minėtą laikotarpį sumažėjo 37,0 proc. Iš importuotų grūdų produktų brangiausiai teko mokėti už javų kruopas.

7 lentelė / Table 7

Grūdų ir jų produktų užsienio prekyba 2008 ir 2009 metų sausio–kovo mėnesiais, tūkst. t
Foreign trade in grains and grain products in January–March 2008 and 2009, thou t

Produktai / Products	Eksportas / Export			Importas / Import		
	2008	2009	pokytis, change, %	2008	2009	pokytis, change, %
Javų grūdai <i>Cereal grains</i>	255,53	434,28	170,0	97,35	13,26	13,6
iš jų: / of which:						
kviečiai / <i>wheat</i>	194,37	339,17	174,5	38,10	5,63	14,8
rugiai / <i>rye</i>	18,41	22,13	120,2	1,66	–	–
miežiai / <i>barley</i>	24,60	26,75	108,7	6,37	0,06	0,94
Malybos produktai: <i>Milling products:</i>	37,29	32,73	87,8	9,47	11,03	116,5
iš jų: / of which:						
kvietiniai miltai <i>wheat flour</i>	1,72	1,91	111,1	0,98	1,98	202,0
ruginiai miltai <i>rye flour</i>	0,46	0,14	30,4	4,54	3,54	78,0
javų kruopos <i>cereal groats</i>	0,67	1,07	159,7	0,41	0,28	68,3

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

8 lentelė / Table 8

Eksportuotų ir importuotų javų grūdų bei jų produktų vidutinės kainos
 2008 ir 2009 metų sausio–kovo mėnesiais, Lt/t
*Average prices of exported and imported cereal grains and grain products
 in January–March 2008 and 2009, Lt/t*

Produktai / Products	Eksporto kainos / Export price			Importo kainos / Import price		
	2008	2009	pokytis, change, %	2008	2009	pokytis, change, %
Javų grūdai <i>Cereal grains</i>	935	529	56,6	832	824	99,0
iš jų: / of which:						
kviečiai / <i>wheat</i>	970	552	56,9	765	482	63,0
rugiai / <i>rye</i>	751	422	56,2	703	–	–
miežiai / <i>barley</i>	786	419	53,3	1213	2120	174,8
Kvietiniai miltai <i>Wheat flour</i>	1108	986	89,0	1287	786	61,1
Ruginiai miltai <i>Rye flour</i>	1102	879	79,8	1067	789	73,9
Javų kruopos <i>Cereal groats</i>	1394	1213	87,0	1178	846	71,8

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Pasaulinės grūdų eksporto kainos 2009 metų kovo mėnesį, palyginti su 2008-ųjų kovu, taip pat žymiai nukrito. Labiausiai per minėtą laikotarpį atpigo Vokietijoje ir JAV išauginti kviečiai bei Prancūzijoje – pašariniai miežiai (9 lentelė).

Perdirbimas. Per 2009 metų sausio–kovo mėnesius šalies grūdų perdirbimo įmonės perdirbo 214,5 tūkst. t grūdų, iš jų: 58,3 tūkst. t maistinių kviečių, 46,4 tūkst. t miežių, 24,6 tūkst. t kvietruogių, 8,9 tūkst. t rugių, 2,7 tūkst. t avižų, 2,3 tūkst. t grikių. Palyginti su 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, 24,7 tūkst. t, arba 10,3 proc., mažiau. Padidėjo tik kvietruogių (63,0 proc.), avižų (23,4 proc.) ir pašarinių miežių (8,4 proc.), o sumažėjo I klasės maistinių kviečių (26,0 proc.), II klasės maistinių kviečių (10,2 proc.), grikių (8,7 proc.) perdirbimas.

Šalies grūdų perdirbimo įmonės per 2009 metų sausio–kovo mėnesius, palyginti su 2008-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, šviežios duonos gamybą sumažino 6,3 proc., miltų – 11,5 proc., pyragų ir konditerijos gaminių – 11,7 proc. Javų kruopų gamyba per tą patį laikotarpį padidėjo 3,5 proc. (10 lentelė).

Per 2009 metų sausio–kovo mėnesius, palyginti su 2008-ųjų analogišku laikotarpiu, daugelio grūdų produktų pardavimas sumažėjo (11 lentelė). Daugiausia – II rūšies kvietinių miltų (29,4 proc.) ir kviečių bei miežių kruopų pardavimas.

Grūdų produktų didmeninės kainos per tą patį laikotarpį mažėjo beveik adekvačiai mažėjančiam jų pardavimui. Labiausiai sumažėjo ruginių miltų ir manų bei miežių kruopų didmeninės kainos.

9 lentelė / Table 9

Pasaulinės eksportuotų grūdų kainos, Lt/t*
World grain export prices, Lt/t*

Grūdai Grains	Valstybė Country	2008 kovas March	2009			Pokytis **, Change **, %
			sausis January	vasaris February	kovas March	
Kviečiai Wheat	JAV HRW 2 kat. USA	994	667	647	629	63,3
	JAV SRW 2 kat. USA	906	528	498	493	54,4
	Argentina	910	602	590	555	61,0
	Vokietija, B klasė Germany, Class B	998	555	519	509	51,0
	Kanada, CWRS 13,5 b. Canada	1311	900	829	797	60,8
Kukurūzai Maize	JAV 3 YC / USA	519	450	440	440	84,8
	Argentina	473	429	424	424	89,6
Miežiai Barley	Prancūzija, pašariniai France, feed barley	721	432	402	388	53,8

* Kainos (Lt) pateiktos pagal atitinkamos datos LB valiutų kursą / Prices (in Litas) according to the Lithuanian Bank exchange rate of the corresponding date.

** 2008 m. kovą, palyginti su 2007 m. kovu / March 2008 compared to March 2007.

Pastaba: / Note:

HRW – Hard Red Winter; SRW – Soft Red Winter; CWRS – Canada Western Red Spring; YC – Yellow Corn.

Šaltinis: Agricultural Market Agency.

Grūdų produktų gamyba 2008 ir 2009 metų sausio–kovo mėnesiais, tūkst. t
Production of grain products in January–March 2008 and 2009, thou. t

Produktų grupė / Product group	2008	2009	Pokytis, Change, %
Miltai / <i>Flour</i>	71,58	63,34	-11,5
Javų kruopos / <i>Cereal groats</i>	6,57	6,80	3,5
Šviežia duona: / <i>Fresh bread:</i>	34,49	32,30	-6,3
ruginė / <i>rye bread</i>	14,64	14,20	-3,0
kita (balta ir batonai) / <i>other bread</i>	19,85	18,10	-8,8
Pyragai ir konditerijos gaminiai / <i>Pastry and confectionery</i>	6,56	5,79	-11,7

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Grūdų produktų pardavimas 2008 ir 2009 metų sausio–kovo mėnesiais
Sales of grain products in January–March 2008 and 2009

Grūdų produktai Grain products	Parduota, tūkst. t Amounts sold, thou. t			Vidutinė pardavimo kaina, Lt/t Average sale price, Lt/t		
	2008	2009	pokytis, change, %	2008	2009	pokytis, change, %
Kvietiniai miltai / Wheat flour						
aukščiausiosios rūšies / <i>best quality</i>	23,15	21,47	-7,3	1188	1052	-11,4
I rūšies / <i>first quality</i>	9,61	7,83	-18,5	1059	902	-14,8
II rūšies / <i>second quality</i>	1,53	1,08	-29,4	1027	789	-23,2
Ruginiai miltai / Rye flour						
sijoti / <i>sift flour</i>	2,79	2,31	-17,2	1146	761	-33,6
pasijoti / <i>half-sifted flour</i>	1,62	1,77	9,3	1016	736	-27,6
Kruopos / Groats						
kviečių / <i>wheat</i>	0,58	0,35	-39,7	1091	801	-26,6
manų / <i>semolina</i>	0,89	1,36	52,8	1356	946	-30,0
miežių / <i>barley</i>	1,09	0,80	-26,6	1139	784	-31,2
perlinės / <i>pearl-barley</i>	0,75	0,79	5,3	1140	917	-19,6
grikių / <i>buckwheat</i>	1,59	1,74	9,4	2201	1883	-14,4

Šaltinis: ŽŪMPRIŠ.

Grūdų derlius ir prognozės. 2009 metų derliui šalies grūdų augintojai pasėjo 517,4 tūkst. ha žiemkenčių javų, arba 8,0 proc. daugiau nei 2008 metais. Žieminių kviečių pasėta 332,2 tūkst. ha, žieminių kvietrugių – 94,1 tūkst. ha, žieminių miežių – 22,4 tūkst. ha, arba atitinkamai 10,8; 4,1; 72,3 proc. daugiau negu praėjusiais metais. Rugių pasėliai 9,6 proc. sumažėjo. Jų pasėta 68,7 tūkst. ha.

JAV Žemės ūkio ministerijos duomenimis, ES-27 2009 metais numatomas grūdų derlius yra 290 mln. t, arba 7,4 proc. mažesnis nei 2008 metais. Pastaraisiais metais ES-27 grūdų rinkoje pastebima grūdų sunaudojimo maistui, sėkloms bei pramoniniam perdirbimui didėjimo tendencija, kuriai pagrindinę įtaką daro augantis grūdų poreikis atsinaujinančioms kuro rūšims. Prognozuojama, kad 2009–2010 prekybos metų pabaigoje ES-27 grūdų atsargos išliks didelės (47,5 mln. t), nors ir numatomas nemažas grūdų eksportas į Šiaurės Afrikos ir Artimųjų bei Vidurio Rytų Azijos šalis.

Prancūzijos rinkos analitikų agentūra „Strategie Grains“ prognozuoja, kad ES-27 šalyse kviečių derlius 2009 metais gali siekti 139,0 mln. t, arba beveik 8,0 proc. mažiau negu 2008 metais. Tam turės įtakos numatomas mažesnis kviečių derlius Jungtinėje Karalystėje – 12,3 proc., Lenkijoje – 8,5 proc., Prancūzijoje – 2,0 proc., Vokietijoje – 1,8 proc.

Praėjusiais metais grūdų į ES-27 intervencines atsargas nebuvo supirkta, o šiais metais jau nupirka 1,6 mln. t grūdų: kviečių – 178,0 tūkst. t, miežių – 851,8 tūkst. t, kukurūzų – 599,5 tūkst. t. Daugiausia jų pardavė Vengrija – 778,5 tūkst. t, arba 47,8 proc. visų ES-27 intervencinių atsargų. Lietuvoje į intervencines atsargas parduota beveik 70 tūkst. t, arba 4,0 proc. miežių.

Tarptautinės grūdų tarybos paskutinėje prognozėje numatoma, kad 2009 metų grūdų derlius pasaulyje turėtų sudaryti 1727,0 mln. t, tai būtų 57 mln. t (3,2 proc.) mažiau nei 2008-aisiais. Pagrindinė sumažėjimo priežastis – laukiamas mažesnis derlingumas ir dėl nukritusių grūdų kainų sumažėję pasėlių plotai.

Ateities sandoriai tarptautinėse biržose (LIFFE, MATIF, WCE) rodo, kad grūdų kainos šiais metais keisis labai mažai (12 lentelė). Tai leidžia manyti, kad ir naujo derliaus grūdų supirkimo kainos bus panašios. Todėl gali atsirasti realių ekonominių prielaidų grūdų produktų mažmeninėms kainoms 2009 metų II pusmetį šiek tiek mažėti.

12 lentelė / Table 12

Ateities sandorių kviečių ir miežių kainos tarptautinėse biržose 2009 metais, Lt/t
Future transaction prices of wheat and barley at the international exchanges in 2009, Lt/t

Birža <i>Exchange</i>	Pristatymo mėnuo <i>Month of delivery</i>	2 sav. / week (01-05-11)	7 sav. / week (02-09-15)	10 sav. / week (03-02-08)	15 sav. / week (04-06-12)	19 sav. / week (05-04-10)
Maistiniai kviečiai / Food wheat						
LIFFE	2009-05	439	452	435	413	–
	2009-07	448	463	448	422	466
	2009-11	472	490	481	451	505
	2010-01	479	500	491	460	514

Birža Exchange	Pristatymo mėnuo Month of delivery	2 sav. / week (01-05-11)	7 sav. / week (02-09-15)	10 sav. / week (03-02-08)	15 sav. / week (04-06-12)	19 sav. / week (05-04-10)
	2010-03	488	507	499	470	522
MATIF	2009-05	518	514	475	470	–
	2009-08	532	514	479	477	500
	2009-11	556	539	505	492	509
	2010-01	562	542	509	496	512
	2010-03	562	547	514	502	518
Miežiai / Barley						
WCE	2009-05	331	320	299	293	–
	2009-07	341	330	314	307	343
	2009-12	341	330	314	339	348
	2010-03	341	330	314	339	348

Šaltinis: Tarptautinės biržos.

LIFFE – London International Financial Future Exchange (Jungtinė Karalystė);

MATIF – The International French Futures and Options Exchange (Prancūzija);

WCE – Winnipeg Commodity Exchange (Kanada).